

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Čj.: 132 509/98-005006
Signatura: bm4ns202

Oblastní pracoviště č. 13
Okresní pracoviště Přerov

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Škola:	Zvláštní škola Lipník nad Bečvou, Osecká 301, PSČ 751 31	
Identifikátor ředitelství:	00 027 058	IZO: 107 880 695
Ředitel školy:	Mgr. Jaroslav Sedlák	
Zřizovatel:	Školský úřad Přerov	
Příslušný školský úřad:	Školský úřad Přerov	
Termín inspekce:	17. a 18. 11. 1998	
Inspektoři:	Mgr. Vojtěch Chromeček PaedDr. Rudolfa Kukulová	
Předmět inspekce:	Posouzení činnosti školy ve vybraných částech dle § 18 odst. 3, 4 zákona č. 564/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Podmínky a průběh vzdělávání	
Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá:	Rozhodnutí o zařazení do sítě škol čj. 19 832/98-21 ze dne 1. 9. 1998, Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1997/98, třídní knihy, tematické plány učiva pro pracovní vyučování, rozvrh hodin, žákovské sešity, žákovské knížky, inventurní seznamy pomůcek, personální dokumentace.	

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI A JEJICH HODNOCENÍ

1 Hodnocení materiálně-technických podmínek výchovně-vzdělávací činnosti

V hodnocení se ČŠI zaměřila na materiálně-technické zabezpečení výuky pracovního vyučování.

Pro výuku dílenských prací jsou využívány dvě dílny, které však zřízenému počtu pracovních míst prostorově neodpovídají. Místnosti nebyly ani pro tento účel kolaudovány. Umístění pracovních stolů v obou dílnách je nevhodné, neumožňuje dostatečné využití celé pracovní plochy stolu, žáci mají velmi stísněný a omezený pracovní prostor. Částečného zlepšení ve větší dílně lze dosáhnout změnou umístění pracovních stolů a odstraněním nepotřebného inventáře, stolků a skříní z dílny do sousedního kabinetu a suterénu školy.

Přípravna polotovarů, umístěná rovněž v suterénu, je poměrně dobře vybavena strojním zařízením (např. pásová pila, v současné době nefunkční, dřevoobráběcí stroj, soustruh na dřevo, pákové nůžky, svářečka). Vzhledem k minimální zásobě polotovarů a

k tomu jaký materiál měli žáci pro práci k dispozici, je účelnost těchto strojů poněkud diskutabilní.

Základní ruční nástroje jsou uloženy v pracovních stolech a ve skříních. Vybavení některými druhy nástrojů však neodpovídá počtu žáků ve skupinách a neumožňuje souběžnou práci v obou dílnách (např. pilky na kov, kolovrátky, posuvná měřítka). Každé pracoviště by bylo vhodné doplnit o prostředky pro úklid (smetáček s lopatkou), a to alespoň pro dvojice žáků.

Řezivem je škola vybavena v dostatečném množství (fošny), ne však v potřebném a vhodném sortimentu. Vyučující postrádají především desky menší tloušťky, latě, lišty a tvrdé dřevo. Uložení tohoto materiálu je soustředěno na několika místech a je poněkud neuspořádané. Menší výběr je v plastech, z kovových materiálů chybí např. drát potřebné tloušťky. Spotřební materiál (hřebíky, šrouby, vruty, lepidla, barvy, laky apod.) mají vyučující v dostatečném množství. Z finančních důvodů, ale i v souvislosti se zrušením materiálového střediska je pro školu stále obtížnější zabezpečit pracovní vyučování veškerým potřebným materiálem.

Vybavení pro pěstitelské práce i celková rozloha školního pozemku je vyhovující. Skleník není v současné době plně funkční.

Pro výuku prací v domácnosti slouží cvičná kuchyň umístěná v hlavní budově. Má základní vybavení sestávající z kuchyňské linky, sporáku s troubou, chladničkou a pračkou. Vybavení kuchyňskými přístroji je dostačující a umožňuje plnit osnovy pracovního vyučování.

Podle slov vyučujících škola zajišťuje jen velmi obtížně potřeby pro výuku domácích prací (textilní látky pro šití, pletací a háčkovací příze, prostředky pro nákup potravin a modernější přístrojové vybavení). V tomto směru nelze téměř vůbec spoléhat na spolupráci s rodiči.

Další učební pomůcky (moderní stavebnice, náročnější vzorkovnice a šablony) jsou pouze v omezeném množství. Metodický materiál pro výuku mají vyučující v dostatečné míře, používají starší i nejnovější výtisky.

Nepříznivé prostorové podmínky (existence odloučeného pracoviště, kromě odpovídajících školních dílen chybí rovněž tělocvična) by řešila plánovaná přístavba, do jejíž přípravné fáze byly vloženy již nemalé finanční prostředky, které dnes škole chybí ke zlepšení současného stavu.

Prostorové podmínky školy, vzhledem k chybějící tělocvičně a špatným podmínkám pro dílenské práce, hodnotí ČŠI jako podprůměrné, celkové vybavení pro výuku pracovního vyučování jako průměrné.

2 Hodnocení psychohygienických podmínek

Pracovní vyučování je do týdenní skladby předmětů jednotlivých tříd v naprosté většině zařazeno vhodně. Výjimku tvoří 9. ročník, kdy je tento předmět vyučován ve dvou po sobě následujících dnech.

Od 5. ročníku je výuka rozdělena podle pohlaví. Blokované uspořádání hodin tohoto předmětu (dvou a tříhodinové vyučovací jednotky) je respektováno. Přestávky mezi jednotlivými vyučovacími hodinami byly dodržovány, žáci opouštěli dílnu a přestávky trávili ve třídách. V jejich průběhu bylo zabezpečeno větrání dílen. Tomuto věnovali vyučující pozornost i v průběhu výuky.

Počty žáků v pracovních skupinách jsou přiměřené. V šesti případech jsou skupiny tvořeny z žáků různých ročníků (1. a 2., 3. a 4., 5. zvláštní školy společně s žáky třídy pomocné školy, chlapci 7. a 8., dívky 5. a 6. a 7. a 8.).

V obou dílnách mají žáci dosti omezený pracovní prostor. Konstrukce pracovních stolů neumožňuje měnit výšku pracovní plochy podle velikosti žáků. Některé nástroje používané při výuce nebyly přiměřené tělesným proporcím žáků (třída pomocné školy).

Kompenzační cviky při jednostranném zatížení nebo tělovýchovné chvílky nebyly většinou do pracovních činností žáků zařazovány. Vzhledem k tomu, že stavební řešení budovy neumožňuje žákům o přestávkách dostatečně volný pohyb po chodbách a žáci tráví přestávky ve třídách, bylo by vhodné věnovat této problematice ve všech předmětech náležitou pozornost.

Z pohledu bezpečnosti práce nejsou žákům k dispozici žádné ochranné pracovní prostředky (např. ochranné brýle). Pro případné ošetření poranění chybí v menší dílně lékárníčka.

V estetické úrovni dílen (pořádek, výzdoba) i ve vytvoření plně optimálních podmínek pro výuku pracovního vyučování jsou určité rezervy.

Úroveň psychohygienických podmínek je hodnocena jako průměrná, při rovnováze pozitiv a negativ.

3 Hodnocení personálních podmínek

Všichni vyučující splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti pro daný typ školy. Při přidělování předmětů vychází ředitel školy z odborných schopností vyučujících a jejich zájmu o daný předmět. Na počátku letošního školního roku (k 30. 9. 1998) došlo k odchodu kvalitního učitele pracovního vyučování mimo resort školství, což si vynutilo změny v přidělení výuky tohoto předmětu v některých třídách. Věk pedagogů se pohybuje v průměru okolo třiceti osmi let.

Personální podmínky hodnotí ČŠI jako nadprůměrné.

4 Plnění učebních osnov

Vyučující rozpracovávají obsah učiva stanovený osnovami do tematických plánů podle jednotlivých ročníků. Plány zahrnují celou škálu doporučených okruhů, materiálů a činností. Namátkovou kontrolou (6. - 9. ročník, chlapci) bylo zjištěno, že v některých případech jsou tyto plány zpracovány formálně, neboť podle nich není postupováno. V případě 8. a 9. ročníku (chlapci) byly předloženy naprosto stejné tematické plány pro všechny složky pracovního vyučování. Správné a funkční rozpracování plánů bylo zjištěno v případě 7., 8. a 9. ročníku (dívky).

Výběr pracovních činností vychází z rámcových učebních osnov, volba výrobků a jejich náročnost je volena také podle momentálních zásob spotřebního materiálu. Na základě uskutečněných hospitací a náátkovou kontrolou záznamů v třídních knihách bylo zjištěno, že probírané učivo odpovídá učebním osnovám. V praktických činnostech 9. ročníku (dílnské práce) však byly dosud konány činnosti, které by v tomto ročníku, v porovnání s obsahem učebních osnov, mohly být již poněkud náročnější a složitější. Tematický plán je v tomto směru zpracován dobře, není však podle něj postupováno.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem hodnotí ČŠI plnění učebních osnov pracovního vyučování jako průměrné.

5 Hodnocení z hlediska kvality vyučování

V průběhu inspekce bylo hospitováno celkem v 10 hodinách pracovního vyučování, a to ve všech skupinách, s výjimkou I. třídy (1. a 2. ročník).

Dílenské práce

Náplň výukových jednotek vycházela z rámcových učebních osnov. Zvolené vyučovací metody byly přiměřené věkovým kategoriím žáků. Na I. stupni převažovalo frontální řízení s plynulým přechodem na samostatnou individuální práci se společným námětem, plně využívanou ve vyšších ročnících. Ve všech vyučovacích hodinách žáci procvičovali a upevňovali základní pracovní dovednosti nutné pro práci s různými materiály (papír - přehýbání, stříhání, lepení, dřevo - orýsování, řezání, broušení, pilování, kov - řezání, pilování, ohýbání). Současně se učitelé zaměřovali na výcvik a upevňování návyku správného držení nástrojů a postoje při práci. Průběžně žákům poskytovali individuální rady a pomoc. Názornost byla zajištěna instruktážemi, ukázkami vzorového výrobku a nákresy na tabuli. Vlastní výcvik pracovních dovedností byl ztěžován omezeným pracovním prostorem žáků (menší dílna).

Zjištěných nedostatků v práci některých žáků učitelé vhodně využívali k průběžnému opakovanému vysvětlování, k zařazování doplňkové instruktáže pracovní činnosti, k názorné ukázce souvislosti správného a nesprávného držení nástroje a postoje při práci a konečného výsledku prováděné pracovní činnosti.

Byly však zaznamenány i případy nevhodné volby materiálu, nesprávné instruktáže a nevhodného použití nástroje ve vztahu k materiálu i neefektivního způsobu organizace práce žáků.

Ve sledovaných hodinách vyučující reagovali na různou úroveň schopností žáků spíše větší individuální pomocí slabším žákům nebo větším rozsahem stejné činnosti u žáků zručnějších a rychlejších (více háčků na věšáku). Nebylo využíváno diferenciací co do složitosti (náročnosti) úkolu, např. zadáním rozdílných činností, volbou jednoduššího nebo složitějšího výrobku. Tohoto nebylo využíváno ani v případech, kde byly pracovní skupiny tvořeny žáky několika různých ročníků. Naprosto nevhodné bylo zadání stejného úkolu ve skupině tvořené žáky zvláštní školy (5. ročník) a pomocné školy (nižší a vyšší stupeň).

Hodnocení práce žáků bylo vždy motivující a většinou slovní, sebehodnocení práce žáků nebylo při hospitacích zaznamenáno. Účelně byly využívány mezipředmětové vztahy. Úrovní žakovských zápisů z hodin pracovního vyučování je třeba věnovat ze strany vyučujících větší pozornost.

Práce v domácnosti

V 7., 8. a 9. ročníku (skupina dívek) byla patrná vysoká efektivita, zájem a samostatnost všech žákyň. Práce byla jasně diferencovaná, pro názornost bylo využito nákresů i přímé demonstrace. Po stránce organizace byly jednotlivé hodiny dobře připraveny a vedeny. V průběhu vyučovací hodiny (7. a 8. ročník) učitelka vhodně střídala zaměstnání dívek, což činilo výuku pestrou a zajímavou. Obě učitelky diferencovaly práci podle ročníků i schopností jednotlivých dívek. Zároveň upozorňovaly na nedostatky v práci s některými materiály a tím předem vylučovaly možné neúspěchy u žákyň. Průběžné slovní hodnocení bylo motivující pro všechny žákyň.

Kontrolou sešitů, které si dívky vedou několik let, bylo zjištěno dobré rozvržení práce i zájem všech dívek o jednotlivé činnosti pracovního vyučování.

Výborným zpestřením vyučování byl poslech příjemné hudby v 7. a 8. ročníku a výstavka konečných výrobků se společným hodnocením v 9. ročníku. Jednotvárná práce postrádala relaxační chvílky ve skupině 5. a 6. ročníku, kde dívky celou vyučovací hodinu pouze háčkovaly a pletly.

Na základě provedených hospitací lze hodnotit kvalitu vyučování jako spíše nadprůměrnou až nadprůměrnou, s výraznějšími rozdíly mezi jednotlivými navštívenými hodinami.

6 Hodnocení z hlediska výsledků vyučování

Výsledky školy z hlediska rozvoje osobnosti žáků odpovídají stanoveným záměrům a cílům výchovně-vzdělávací práce zvláštní školy.

Vyučující se vedle utváření vědomostí o nástrojích, používaných materiálech a výcviku manuálních dovedností zaměřovali i na rozvoj vyjadřovacích schopností, myšlení, trpělivosti a vůle dosáhnout co nejlepších výsledků v práci. Pozornost věnovali výchovné stránce vyučování, vedli žáky k šetření materiálem, bezpečnosti, ochraně zdraví a pořádku na pracovišti. Je však nezbytné, aby tak bylo činěno intenzivněji, trvale a systematicky všemi vyučujícími.

V průběhu sledovaných hodin byli žáci aktivní, v naprosté většině pracovali samostatně. Byly však také zjištěny určité nedostatky např. v organizaci pořádku na pracovním stole i některé nesprávné pracovní návyky žáků při řezání a upínání materiálu (9. ročník).

Škola poměrně širokým zařazením nepovinných předmětů vytváří příznivé podmínky pro účelné využívání volného času žáků, k individuálnímu rozvoji jejich osobnosti a formování správného hodnotového systému. Do zájmových aktivit ve škole i mimo školu je zapojeno 56 % žáků.

Ze zápisů z jednání pedagogické rady lze vysledovat uplatňování prevence negativních jevů, a to i za pomoci žákovské samosprávy. Schránka důvěry upozorňuje na několik konfliktních jedinců, kteří již mají zkušenosti s trestnou činností. Velký podíl na záporných jevech školy (neomluvená i tzv. „omluvená absence“, šikana, drobné krádeže) má dle slov ředitele školy zejména romská populace, která tvoří jednu třetinu z celkového počtu žáků školy. Pohovory s rodiči, spoluprací s pedagogicko-psychologickou poradnou a s orgány péče o dítě se daří škole těmto problémům úspěšně čelit pouze v nižších třídách.

Výsledky vyučování z hlediska rozvoje osobnosti žáků hodnotí ČŠI jako spíše nadprůměrné. Za nadprůměrné považuje ČŠI zavedení nepovinných předmětů a vytvoření širokého prostoru k účelnému využívání volného času žáků.

ZÁVĚRY

- V oblasti pracovního vyučování je výchovně-vzdělávací program zvláštní školy plněn. Pro výuku dílenských prací má škola nepříznivé prostorové podmínky.
- V zabezpečení podmínek pro výuku pracovního vyučování (dílenské práce) byly zjištěny určité rezervy. Zlepšení stávajících podmínek je spojováno především s novou přístavbou školy. Vzhledem ke stále odkládanému zahájení prací na této přístavbě je však třeba tyto rezervy odstraňovat průběžně, s využitím všech současných možností školy.

- Učební osnovy pracovního vyučování jsou plněny. Podle některých předložených tematických plánů však vyučující vůbec nepostupují a plány se tak stávají formálními.
- Pro výuku pracovního vyučování jsou na škole velmi příznivé personální podmínky.
- Převážná většina navštívených hodin byla vyučujícími po stránce organizační i metodické řádně připravena. Žáci pracovali se zájmem a prokazovali poměrně značnou samostatnost.
- Škola se angažuje na celkovém rozvoji osobnosti žáků, v rámci nepovinných předmětů nabízí velmi pestré zájmové aktivity. Výchovné stránce vyučování věnovali učitelé v průběhu hospitací značnou pozornost.

Z pohledu stanoveného cíle hodnotí ČŠI celkové podmínky pro výuku pracovního vyučování jako průměrné, s většími nedostatky pro výuku dílenských prací. Průběh a kvalitu vyučování posuzuje jako spíše nadprůměrnou až nadprůměrnou.

Doporučení:

- Při vytváření optimálnějších podmínek pro výuku pracovního vyučování je třeba lépe využívat stávajících možností školy, nečekat pouze na přístavbu.
- Zabezpečit výuku pracovního vyučování veškerým potřebným materiálem.
- Zlepšit kontrolní a hospitační činnost vedení školy v pracovním vyučování.
- Důsledně diferencovat úkoly podle schopností žáků, a to především ve skupinách tvořených žáky z různých ročníků.
- V rámci činnosti metodických orgánů školy (např. formou ukázkových hodin, vzájemných hospitací apod.) neustále zvyšovat odbornou i metodickou úroveň vyučujících pracovního vyučování.

razítko

Podpisy inspektorů:

vedoucí týmu Mgr. Vojtěch Chromeček v. r.

člen týmu PaedDr. Rudolfa Kukulová v. r.

V Olomouci dne 25. 11. 1998

Přílohy: ---

Insppekční zprávu jsem převzal dne 1. 12. 1998

razítko

Podpis ředitele školy : Mgr. Jaroslav Sedlák v. r.

Dle § 19 odst. 8 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy - zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Na vědomí

Adresát	Datum předání / odeslání zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel:	= ŠÚ	
Školský úřad:	14. 12. 1998	132 579/98

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. ČŠI	Text
---	---	nebyly doručeny